

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ MUZEUM A KNIHOVNA

J. A. KOMENSKÉHO

KOMENIOLOGICKÁ LITERATURA ZA ROK 2015 S DOTATKY ZE STARŠÍ ZÍSKANÉ LITERATURY

Předkládaný soupis je výběrovou bibliografií české článkové komeniologické literatury za rok 2015 s dodatky ze starší získané literatury. Excerptní základnu bibliografie tvoří odborné časopisy (komeniologické, historické, pedagogické a filozofické) získané do fondů pedagogické knihovny NPMK. Záznamy článků jsou uspořádány abecedně podle názvu a obsahují bibliografické údaje, anotaci, deskriptory a webovou adresu záznamu. Plné texty článků lze objednat v elektronické podobě prostřednictvím elektronické pedagogické knihovny (e-PK) <http://www.epk.cz/> nebo v papírové podobě e-mailem na adrese studovna@npmk.cz

Tento soupis je výstupem z bibliografické databáze komeniologické literatury, která je v pedagogické knihovně vytvářena od roku 1993. V současné době je databáze komeniologické literatury jako součást Pedagogické bibliografické databáze zpřístupněna v rámci on-line katalogu na webových stránkách NPMK: <http://www.npmk.cz>, <http://katalog.npmk.cz/>

1.

Contexts and function of music in the Orbis sensualium pictus textbook by John Amos Comenius / [Kontexty a funkce hudby v učebnici Jana Amose Komenského Orbis sensualium pictus] / Eva Szórádová -- eng
In: **Paedagogica historica** -- ISSN 0030-9230 -- Roč. 51, č. 5 (2015), s. 535-559.

Studie se zabývá tematickým, vizuálním a sémantickým kontextem hudebních motivů a slov s hudebními tématy v učebnici Jana Amose Komenského Orbis sensualium pictus. Hudba je zde prezentována jako estetický, didaktický, komunikační, etický a teologický fenomén. Je tak dětem v 17. století podána nejen formou specifického předmětu nebo události, ale jako fenomén přítomný v různých oblastech duchovního i každodenního života. Funkce a formy hudby, její praktické využití. Učebnice evropského významu.
hudba ; učebnice ; dějiny pedagogiky ; historické hledisko ; hermeneutická pedagogika ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; Orbis sensualium pictus ; století 17

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/447301>

2.

Didactic Principles by Comenius and 21st Century Skills [Didaktické principy Komenského a dovednosti 21. století] / Alena Jůvová, Froukje Bakker -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: **E-pedagogium : nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice, s ohledem na pedagogiku, speciální pedagogiku a didaktiky oborů** -- ISSN 1213-7758 -- Roč. 2015, č. 2 (2015), s. 7-20.

Stále výraznější orientace školního kurikula na začátku 21. století na rozvíjení klíčových kompetencí a tzv. měkkých (sociálních) dovedností. Přehledné srovnání základních pedagogických a didaktických principů Komenského, uvedených v jeho dílech Velká didaktika, Pampaedia, Didaktika analytická či Brána jazyků, s principy prosazovanými ve výchově a vzdělávání na začátku 21. století. Konstatování skutečnosti, že Komenského principy platí i nadále (např. důraz na celoživotní charakter vzdělávání nebo na samostatnost, propojení teorie s praxí a školy s reálným životem a mnoho dalších) a jeho díla jsou inspirací i pro dnešní pedagogy.

výchovně vzdělávací principy ; didaktika ; pedagogika ; způsobilost ; sociální dovednost ; kurikulum ; dějiny pedagogiky ; současnost ; komparace ; Komenský, Jan Amos ; století 21

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/448690>

3.

Filosoficko-teologická koncepce člověka v Komenského konsultaci / Jan Čížek -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 44, č. 91-92 (2014), s. 31-64.

Článek se zabývá tématem Komenského filosofie člověka. Četné odborné studie o Komenského díle se pojetí člověka dotýkají jen letmo a zcela v obecné rovině nebo z určitého hlediska (nejčastěji pedagogického). V tomto příspěvku autor zaměřil pozornost k vrcholné podobě názorů J. A. Komenského tak, jak jsou vylíčeny v jeho nejvýznamnějším díle De rerum humanarum emendatione consultatio catholica. Filosofie a teologie jsou v Komenského díle neodlučitelně spjaty; dochází k teologizaci filosofie a zfilosofičtění náboženství. Snaha o setření hranic mezi filosofií a teologií je základním hlediskem celého Komenského díla. člověk ; koncepce ; filozofie ; teologie ; náboženství ; terminologie ; komeniologie ; názor ; Komenský, Jan Amos ; De rerum humanarum

emendatione consultatio catholica ad genus humanum, ante alios vero ad eruditos, religiosos, potentes Europae ; antropologie

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/449311>

4.

H. E. S. Woldring, Jan Amos Comenius : Zijn leven, missie en erfenis

[H. E. S. Woldring, Jan Amos Komenský : jeho život, poslání a odkaz] /

Nicolette Mout -- eng

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose**

Komenského -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 51, č. 1 (2014), s. 171-173.

Recenze na: *Zijn leven, missie en erfenis* Woldring, H. E. S. -- Damon : Budel, 2014 -- 215 s.

Recenze publikace představující Komenského život a dílo nizozemským čtenářům. Upozornění na mezery v přehledu významných vydání Komenského děl nebo opominutí přínosu českého komeniologického výzkumu k bádání o Komenském. Ocenění živosti vyprávění a uvedení všech důležitých myšlenkových proudů a vzorů, z nichž Komenský čerpal. Autorovo vyhodnocení vzniku významných mezinárodních organizací jako je UNESCO aj. jako přímý odkaz Komenského dnešnímu světu sice považuje recenzent na nadnesené, avšak vnímá je pozitivně jako vlastní autorův přínos a vyjádření respektu k osobnosti a dílu Komenského.

biografie ; dílo ; recenze ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; Nizozemsko
ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/451706>

5.

Historické a literární dílo Kryštofa Mathebea Bohdaneckého / David

Novotný -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 44, č. 91-92 (2014), s. 205-231.

Rodák z městečka Bohdanče u Pardubic, rektor mětských škol v Nymburce, Mladé Boleslavi a Chrudimi, absolvent pražského vysokého učení, profesor, měšťan, obecní starší, konšel, zástupce královského rychtáře, překladatel jednoho z děl vlámského filozofa Justa Lipsia. Tak autor článku charakterizuje Kryštofa Mathebea Bohdaneckého (1585?-1675). Věnuje pozornost jeho životu a zároveň dílu. Poukazuje na dvojí povahu Bohdaneckého textů, v nichž se historická rovina prolíná s literární, vyprávění přechází v analytický výčet událostí a opačně. Většinou se jedná o překlady z latiny. Autor připomíná skutečnost, že autorství v polovině 17. století bylo vnímáno odlišně než dnes.

dějiny ; dějiny literatury ; historické hledisko ; biografie ; literatura ; život ; dílo ; překladatel ; Mathebaeus, Kryštof ; Pardubice ; století 17

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/449323>

6.

Humanist Scholars on Authority of Their Latin Bible Translations = Autorita latinských biblických překladů v diskusi humanistických učenců / Jiří Beneš -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose**

Komenského -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 52, č. 28 (2014), s. 7-21.

Příspěvek se věnuje motivům, přístupům a apologetické argumentaci významných humanistů věnujících se překládání a výkladu biblických textů, zejména přísně filologickému kritickému přístupu Erasma Rotterdamského, který připravil edici řeckého Nového zákona a je autorem jeho překladu do latiny. Zabývá se argumenty Erasma a jeho současných i pozdějších následovníků, obhajujících překládání Písma svatého.

překlad ; posvátná kniha ; klasická řečtina ; latina ; překladatel ; humanismus ; argumentace ; diskuse ; Rotterdamský, Erasmus ; Bible

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/451690>

7.

J. A. Comenii Opera omnia 19/I : De rerum humanarum emendatione consultatio catholica - Europae lumina - Panegersia - Panaugia [Veškeré spisy J. A. Komenského 19/I : Obecná porada o nápravě věcí lidských] / [Recenzent] Jan Čížek – eng

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose**

Komenského -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 51, č. 1 (2014), s. 169-171.

Recenze na: J. A. Comenii Opera omnia 19/I : de rerum humanarum emendatione consultatio catholica - Europae lumina - Panegersia - Panaugia Komenský, Jan Amos -- Praha : Academia, 2014 -- 379 s. -- 978-80-200-2448-0

Recenze kritického vydání předmluvy a prvních dvou knih Komenského díla Opus magnum, De rerum humanarum emendatione consultatio catholica. Ocenění erudovanosti kritického komentáře k tomuto vydání, založeného na pečlivém studiu primárních pramenů i nejnovější kritické literatury, a výsledků porovnání obsahu více významných vydání tohoto Komenského díla v recenzované edici.

publikace ; dílo ; Komenský, Jan Amos ; komeniologie ; kritičnost ; recenze

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/451705>

8.

Jan Vetter : příspěvek k tématu zahraničních učeneckých kontaktů jednoty bratrské na počátku 17. století / Jiří Just -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 44, č. 91-92 (2014), s. 156-204.

Jan Vetter (1590-1617), syn překladatele Bible kralické Jiřího Strejce, současník J. A. Komenského, byl do nedávné doby málo známá postava české historiografie z důvodu omezeného zdroje pramenů. Teprve nálezem archivu posledního předbělohorského bratrského biskupa Matouše Konečného (rok 2006) byly objeveny i Vetterovy listy ze studií a jeho pozdějšího působení. Nové pohledy přináší i průzkum starých tisků některých středoevropských knihoven. Autor podrobně mapuje krátký život této pozoruhodné osobnosti se silnými intelektuálními zájmy, které Vetter realizoval během výkonu duchovní služby a v rámci pedagogického působení v malém konfesním společenství Jednoty bratrské. Přílohou textu je bibliografie tisků se vztahem k osobě Jana Vettera a doklady o kontaktech brémských učenců s Jednotou bratrskou.

historiografie ; dějepis ; biografie ; dějiny novověku ; teologie ; filozofie ; studijní cesta ; Vetter, Jan ; Jednota bratrská ; století 17

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/449313>

9.

Kepler versus Fludd : harmonie a věda / Jiří Michalík -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 44, č. 91-92 (2014), s. 124-155.

Článek je věnován jednomu exemplárnímu příkladu myšlenkové plurality počátku 17. století: konfliktu přírodní filosofie britského alchymisty Roberta Fludda (1574-1637) s její odlišnou interpretací u německého astronoma Johana Keplera (1571-1630). Autor řadí oba myslitele do jedné filosofické tradice, pozdně-renesančního novoplatonismu, jejich spor vysvětluje jako spor o výklad a porozumění přírodě v platónském kontextu. Více než o konflikt moderního vědce a renesančního okultisty se jednalo o diskusi mezi geometricky či matematicky pojatým neoplatonismem a jeho mystickou či teoretickou variantou. Text obsahuje podrobný životopis Fludda i Keplera, podrobně rozebraný spor o povahu harmonie a jejich rozdílné přístupy.

filozofie ; teorie vědy ; idealismus ; materialismus ; přírodní vědy ; astronomie ; názor ; Fludd, Robert ; Kepler, Johannes ; platonismus ; metafyzika ; okultismus ; harmonie ; století 17

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/449321>

10.

Markéta Růčková (ed.), Poslušensví synovské vzkazují Vám, můj nejmilejší pane otče = I send you my filial obedience, my dearest Father : studium a korespondence kněžského dorostu Jednoty bratrské v letech 1610 - 1618 : the studies and correspondence of future clergy of the Unity of Brethren from 1610 to 1618 / Michal Svatoš -- eng

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 51, č. 1 (2014), s. 173-16.

Recenze na: Poslušensví synovské vzkazují Vám, můj nejmilejší pane otče : studium a korespondence kněžského dorostu Jednoty bratrské v letech 1610 - 1618 Růčková, Markéta -- Praha : Scriptorium, 2014 -- 632 s. -- 978-80-87271-90-2

Recenze publikace věnované souboru dopisů českobratrského kněžského dorostu z uvedeného období, který je součástí archivu Matouše Konečného, nalezeného v Mladé Boleslavi v roce 2006, a je druhým svazkem edice tohoto archivu.

Publikace přináší výsledky analýzy obsahu korespondence studentů vyslaných za studiem převážně do Brém a Bytomi nad Odrou, z níž se dozvídáme o úrovni vzdělávání kněžského dorostu, finanční stránce studia i širších dobových souvislostech. Recenzent oceňuje resumé k jednotlivým dopisům v němčině, poznámkový aparát, rejstříky a chronologické či biografické přehledy doplňující text publikace.

recenze ; publikace ; komeniologie ; církev ; protestantismus ; zahraniční studium ; korespondence ; kněží ; 1610-1618

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/451708>

11.

Osobnosti české minulosti : Karel Starší ze Žerotína (1564 - 1636) / Roman Vondra -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 1

In: Historický obzor : časopis pro výuku dějepisu a popularizaci historie -- ISSN 1210-6097 -- Roč. 26, č. 3-4 (2015), s. 87-91.

Život a působení jednoho z nejvýznamnějších představitelů stavovské politiky na Moravě. Rodový původ, vzdělání, cesty po Evropě, rodinný život. Zapojení do veřejného života (člen Moravského zemského soudu a moravský zemský hejtman). Žerotínův nesouhlas s radikálním postupem českých stavů vůči Vídni a snaha o uzavření smíru. Pomoc pronásledovaným pro Bílé hoře a ochrana českobratrských duchovních včetně Jana Amose Komenského.

dějepis ; dějiny novověku ; biografie ; osobnost ; politika ; konflikt ; pomoc ; protestantismus ; ze Žerotína, Karel ; Komenský, Jan Amos ; Morava ; stavovské povstání ; století 16-17

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/443056>

12.

The Pansophia of Jan Amos Comenius with Regard to His Concept of Nature = Komenského Pansofie s vzhledem k jeho pojetí přirozenosti / Jan Čížek --

eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose**

Komenského -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 51, č. 1 (2014), s. 51-93.

Zkoumání pojmu natura z pohledu Komenského Pansofie. Neoddělitelnost koncepce přirozenosti u Komenského od jeho antropologických postojů. Komenského pojetí člověka jako součásti materiálního světa, který však díky své nesmrtelné mysli převyšuje. Člověk díky své neomezené a svobodné vůli je nejen stvořením božím, ale i božím partnerem v dokončení aktu Stvoření.

pojem ; člověk ; svět ; svoboda ; vůle ; filozofie ; komeniologie ; Pansophiae diatyposis + doplňky ; přirozenost

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/451704>

13.

Privilegium uhersko-brodského sboru Jednoty bratrské v pražské Knihovně Národního muzea a bratrská Kniha fundací / Ota Halama -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 44, č. 91-92

(2014), s. 245-253.

Autor prezentuje dosud neznámý soupis textů Knihovny Národního muzea - privilegia Jednoty bratrské týkající se jednotlivých moravských sborů. Privilegia byla zapsána do tzv. knih fundací (Liber foundationum). Jedná se o oficiální listiny bratřím nakloněné šlechty, která učiní právní krok ve prospěch bratrské komunity na svém panství. Ve sbírce je i jediný opis privilegia bratrského sboru v Uherském Brodě z roku 1584, který obsahuje i Přípis obdarování na vinohrad k zboru Brodskému na Blatnicku. Edice tohoto privilegia je přílohou textu (včetně fotokopie originálu).

knihovna ; historický výzkum ; dějiny novověku ; objev ; vědecká činnost ; soupis ; dar ; Uherský Brod ; rukopis ; Jednota bratrská ; století 16

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/449316>

14.

Valentin Weigel und seine Auslegungen der Genesis = Valentin Weigel a jeho výklad knihy Genesis / Martin Žemla -- ger

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose**

Komenského -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 52, č. 28 (2014), s. 23-50.

Studie je věnována výkladům úvodních kapitol knihy Genesis z pera luteránského pastora, theosofa a mystika Valentina Weigela (1533 - 1588). Zabývá se i dalšími takto orientovanými texty ve Weigelově díle, a to z perspektivy jejich myšlenkového obsahu, zdrojů (Augustin, Paracelsus aj.) a místa ve Weigelově díle. Zabývá se rovněž vztahem přirozeného a mysticko-náboženského poznání ve Weigelových textech.

posvátná kniha ; interpretace ; protestantismus ; obsahová analýza ; dílo ; poznání ; Weigel, Valentin ; theosofie

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/451691>

15.

Vzpomínání na Radima Palouše : 6. listopadu 1924 - 10. září 2015 / Naděžda Pelcová -- cze

In: **Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi** -- ISSN 0031-3815 - - Roč. 65, č. 3 (2015), s. 330-332.

Vzpomínka na českého filozofa, pedagoga a komeniologa, bývalého rektora Univerzity Karlovy (1990 - 1994). Význam a poslání profesora Radima Palouše. Propojování filozofie a výchovy, vliv filozofa Jana Patočky. Činnost na Pedagogické fakultě UK (katedra filozofie výchovy), filozofické vzdělávání budoucích učitelů, iniciátor zavedení filozofické výchovy do postgraduálního studia, jehož součástí je i filozofická komeniologie. Úvaha o bytostném založení SCHOLÉ. Vybrané tituly monografií vydaných od r. 2000.

výchova ; filozofie ; filozofie výchovy ; biografie ; dílo ; činnost ; pedagogická fakulta ; vzdělávání učitelů ; komeniologie ; Palouš, Radim

<http://katalog.npmk.cz/documents/449705>

16.

„Zčásti jinotajně, zčásti zjevně“ : alegorie jako didaktický nástroj v

Komenského Labyrintu / Jan Hábl -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: **Komenský : odborný časopis pro učitele základní školy** -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 140, č. 1 (září 2015) (2015/2016), s. 17-21.

Didaktický potenciál alegorické metody, didaktičnost alegorie v Labyrintu světa a ráji srdce. Jakým způsobem J. A. Komenský s alegorií pracoval. Nadčasovost postřehů Komenského, využití metody v dnešní pedagogické praxi.

literatura ; dílo ; výchova ; vzdělávání ; práce s textem ; vyučovací metoda ; didaktika ; Komenský, Jan Amos ; Labyrint světa a ráj srdce ; alegorie

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/449328>